

1. Який саме тип модулю використовує викладач?

Встановочно-мотиваційний

Змістовно-пошуковий

Контрольно-змістовний

Адаптивно-перетворюючий

Контрольно-рефлексивний

Системно-узагальнюючий

2. Яку мету поставив викладач?

Розкрити явище з урахуванням існуючої наукової інформації.

Поміркувати в області теоретичного аспекту та практичного застосування.

Творчо розвивати знання з урахуванням суб'єктивного підходу.

Вчити самоаналізу знань та самоконтролю.

Визначати особистий рівень інтелектуального розвитку та ін.

3. Яке саме місце займає психологічна підготовка викладача та студентів до проведення модулів? Як саме проходить адаптація?

4. У якому співвідношенні знаходиться базовий рівень учбового матеріалу та використання елементів навчального компоненту?

5. Науковість та оригінальність змісту учбового матеріалу, будова та поєднання його блоків.

6. Місце та роль інтегративної праці у розкритті наукових робіт, котрі складають головну сутність учбового матеріалу.

7. Оптимальні сполучення самостійних письмових праць під час занять.

8. Керівна діяльність викладача у сполученні колективних, групових та особистих форм співпраці у модулі.

9. Методична забезпеченість модуля для виявлення самостійної пізнавальної діяльності учнів.

10. Елементи психодіагностики у модулі.

11. Раціональне використання часу для інтелектуального розвитку учнів.

12. Загальний емоційний фон модульного навчання.

Таким чином, значення творчості в роботі вчителів незмірно підвищується, адже саме від творчого підходу до розв'язання тих складних і багатогранних завдань, які стоять сьогодні перед навчальними закладами, значною мірою залежить ефективність педагогічної праці, якість навчально-виховного процесу.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес. Навчальна програма. /Укл. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш та ін. – Київ – Тернопіль. – 2004. – С.5
2. Закон «Про вищу освіту». – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України. – 2002. – 95с.
3. Основні засади розвитку вищої освіти України. – К., 2006. – 180с.

ДО ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ ВІДПОВІДНО ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Савонова О.В. (Чернігів)

На сьогодні розвиток природничої освіти, зокрема забезпечення викла-

дання оздоровчих дисциплін, відбувається у напрямках забезпечення якості вищої освіти як у рамках європейської співпраці держав-учасниць Болонського процесу на рівні держави й на міждержавному рівні, так і на рівні кожного вищого навчального закладу в рамках впровадження і реалізації кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III–IV рівнів [3] акредитації спрямовуючись на:

- удосконалення організації навчального процесу, адекватної сучасним тенденціям розвитку національної та світової вищої школи та рівню розвитку суспільства й економіки;
- визначення умов та параметрів нової системи атестації студентів;
- розроблення та реалізація нових освітніх технологій;
- забезпечення контролю освітньої діяльності та якості підготовки фахівців на всіх етапах навчання і на всіх рівнях – вищого навчального закладу, держави та на міжнародному рівні згідно європейських стандартів. [1].

Нажаль в Україні ще не досить розвинутими є інститути контролю і управління якістю навчання, хоча з цією проблемою тісно пов'язані процеси ліцензування, акредитації, атестації і не тільки внутрішні, а й зовнішні, тобто європейськими організаціями, наших вищих навчальних закладів. Аби суспільство могло переконатися в тому, що курси, програми і дипломи, які пропонуються в рамках навчання, зокрема із оздоровчих дисциплін, відповідають необхідним стандартам, потрібні надійні, прозорі та зрозумілі процедури оцінювання якості навчання, відмінні від традиційних. Очевидно, оцінюватись мають не лише матеріальна база, абсолютні показники оцінок, професорсько-викладацький склад, методичне забезпечення тощо, а в першу чергу кваліфікація, здібності й знання як випускників так і студентів, які навчаються, відповідно до сучасних вимог практики і технологічного розвитку [2].

Аналіз діючих в системі вищої освіти України типів видів і форм контролю знань студентів указує, на необхідність створення незалежної сучасної технології контролю якості знань студентів у вищих педагогічних навчальних закладах. Найбільший інтерес викликає впровадження автоматизованого контролю – комп'ютерна оцінка знань за допомогою автоматизованої системи тестування (АСТ). Він значно посилився у зв'язку з необхідністю забезпечення індивідуалізації навчального процесу – ефективним вирішенням проблеми передачі знань та спробами впровадження й автоматизації стандартизованого, об'єктивного і стимулюючого методу контролю та оцінювання навчальних досягнень студентів яким є тестування. Адже саме педагогічні тести відкривають широкий можливості для управління якістю навчального процесу – від корегування змісту освітніх стандартів і програм до вдосконалення методів викладання та підвищення ефективності стимулювання самостійної роботи студентів.

Питання використання тестових технологій в навчальному процесі розглядають у своїх дослідженнях: В.С. Аванесов, А.І. Кузьмінський та В.І. Єфименко, Л.Д. Федотова та Е.А. Рикова, М.М. Олійник та Ю.А. Романенко, а питання оптимізації тестування за допомогою комп'ютера й АСТ у своїх дисертаційних дослідженнях: О. Безносюк (2001), В. Воловник (2002) А. Есаулова (2005), Л. Рабійчук (2003), В. Полюк (2004), Л. Артемчук (2003), Л. Буданова (2004). І. Булах (1995). Л.Джулай (2005) В. Краснова (2003), О. Сілкова (2003). Однак, попри очевидну наукову цінність усі ці дослідження розкривають далеко не всі аспекти ефективного використання тестових технологій. Малорозкритими залишаються питання щодо забезпечення внутрішньої і зовнішньої валідності комп'ютерних тестів, пов'язані також із відсутністю єдиного алгоритму конструювання й стандартизації тестових завдань і тестів здатного

забезпечити підготовчий етап поточного та підсумкового контролю якості навчальних досягнень студентів вищих педагогічних закладів з використанням АСТ і такого, що відповідав би умовам стандартизації вищої педагогічної освіти.

Через це зазначений етап, і так пов'язаний з великим об'ємом роботи, забирає ще більше часу і сил у викладачів, нерідко викликаючи у них плутанину вже на початку конструювання завдань у тестовій формі, через незнання як і що робити, а тому вимагає спрощення, алгоритмізації та пояснення.

Вирішити це питання ми намагались на базі кафедри медико-біологічних і валеологічних основ охорони життя та здоров'я Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова та кафедри основ медичних знань та охорони здоров'я дітей (нині кафедра біологічних основ фізичного виховання і спорту) Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка після аналізу зазначених літературних джерел і досліджень, а також вдалого застосування АСТ "CamomileNet"[4] при апробації тестових завдань, що стали основою для створення «банку тестів» з метою їхнього подальшого використання для незалежної експертизи якості підготовки фахівця з дисциплін оздоровчого спрямування. Нами було розроблено організаційні засади проведення підготовчого періоду поточного і підсумкового автоматизованого контролю якості навчальних досягнень студентів вищих педагогічних закладів з використанням АСТ – вимоги щодо створення завдань у тестовій формі та створення бази дотестового матеріалу (завдань у тестовій формі) в системі керування базами даних АСТ [5]. Організаційні засади пройшли перевірку впродовж декількох років, в рамках проведення педагогічного експерименту на зазначених кафедрах, під час підготовчого періоду поточного та підсумкового автоматизованого контролю якості навчальних досягнень з оздоровчих дисциплін у студентів з використанням АСТ "CamomileNet". Спеціалістами цих кафедр було конструйовано більш ніж 300 завдань у тестовій формі з дисципліни Психовалеологія, які охоплюють усі теми дисципліни і є необхідною кількістю завдань для неї. Ці завдання склали базу дотестового матеріалу й у подальшому були апробовані на великій вибірці студентів (798) з метою визначення статистичних характеристик (трудність, диференційна здатність, коефіцієнт кореляції з іншими завданнями та загальними показниками по тесту). За результатами апробації із 300 завдань у тестовій формі з дисципліни Психовалеологія ми отримали 226 тестових завдань, які є об'єктивними і придатними для використання при проведенні поточного і підсумкового автоматизованого контролю з цієї дисципліни, і становить приблизно 80% від загальної кількості дотестового матеріалу.

Відповідно до результатів апробації можемо стверджувати, що використання організаційних засад підготовчого періоду поточного і підсумкового автоматизованого контролю з використанням АСТ дозволяє алгоритмізувати і дещо спростити підготовчий період поточного і підсумкового контролю та звести до мінімуму плутанину серед викладачів щодо послідовності дій під час конструювання стандартизованих тестових завдань і тестів, забезпечуючи тим самим об'єктивність управління якістю підготовки фахівців ще на самому її початку.

Література

1. Владимирська Є. Якість освіти як філософія та педагогіка розуміння доцільного // Вища освіта України. – 2006 – № 1 – С.108-113
2. Згуровський М. Основні завдання вищої освіти України щодо реалізації принципів Болонського процесу та забезпечення вимог сфери праці // Вища школа 2004 – №5-6 – С.54-61

3. Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.01.2004р. №48
4. Савонова О.В. Організаційні засади підготовчого періоду поточного та підсумкового автоматизованого контролю з дисциплін оздоровчого спрямування // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Випуск 55. Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧДПУ, 2008. – № 55. – С.153-158
5. Савонова О.В. Розробка вимірників для моніторингу якості освіти студентів, які здобувають спеціальність «Валеологія» // Проблеми освіти: Наук-метод. Зб. / Кол.авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2006. – Вип. 49. – С. 160-177.

ГОЛОВНІ ПРИНЦИПИ ВИКЛАДАННЯ ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ

Самусенко Ю.В. (Полтава)

Органічна хімія відноситься до тих наук, які в наш час інтенсивно розвиваються. Кожного року у світі синтезуються сотні тисяч нових речовин, з'являються нові класи сполук, розробляються нові методи дослідження. Кількість публікацій з органічної хімії перевищує кількість публікацій з усіх інших хімічних наук разом взятих. Тільки це ставить перед викладачами органічної хімії надзвичайно важку задачу: як відібрати матеріал, як вкласти його в рамки існуючих програм і навчальних годин?

З одного боку необхідно показати важливу роль органічних речовин у живій природі і їх необхідність для розвитку багатьох галузей промисловості. З другого боку сучасна органічна хімія широко використовує теоретичні уявлення, інструментальні методи, кінетичні виміри, квантово-хімічні розрахунки. Всі ці питання повинні знайти своє відображення у викладанні органічної хімії в педагогічному університеті, на курсах підвищення кваліфікації учителів хімії.

Сьогодні ми маємо широкий асортимент підручників з органічної хімії. Серед них «сучасно-класичні» підручники А.Н. і Н.А. Несмеянових [1], А.В. Домбровського, В.М. Найдана [2] і, поряд з ними – підручники В.А. Пальма [3] і А. Тернея [4], які принципово відрізняються від перших насиченістю теоретичного матеріала і фізичних методів дослідження.

При всіх відмінностях у побудові і відборі навчального матеріала, можна відзначити загальну тенденцію: скорочення чисто описового матеріала і зростання теоретичних узагальнень.

При зростанні значення теоретичної частини в курсі органічної хімії виникає питання: що є *теоретичним фундаментом* сучасного курсу органічної хімії? З 1861 року таким фундаментом була теорія будови О.М. Бутлерова. За минулі півтора століття вона поповнилась стереохімічними і електронними уявленнями, знанням механізмів органічних реакцій. Старе формулювання Бутлерова, з урахуванням вказаних вище доповнень, сьогодні виглядало би таким чином: *властивості органічних сполук залежать від складу їх молекул, а також від хімічної, просторової та електронної будови*. Сучасні фізико-хімічні методи досліджень дають можливість у деталях пізнати структуру сполук, пояснити механізми окремих реакцій. Тут може виникнути питання: а як же квантова хімія? Чи не слід будувати курс із самого початку на основі найновіших теорій? На наш погляд такий шлях не був би плідотворним. Надмірна математизація і формалізація основоположних понять хімії в рамках методу